

**TÄYDENTÄVÄN JA EHKÄISEVÄN  
TOIMEENTULOTUEN SOVELTAMISOHJEET  
LAPIN HYVINVOINTIALUE**

# Sisällysluettelo

|   |    |
|---|----|
| TÄYDENTÄVÄN JA EHKÄISEVÄN TOIMEENTULOTUEN SÄÄNNÖKSET JA SOVELTAMISOHJEEN TARKOITUS..... | 1  |
| 1 TOIMEENTULOTUEN PERUSTEET JA MENETTELYTAVAT .....                                     | 1  |
| 1.1 Toimeentulotuen tarkoitus ja oikeus toimeentulotukeen .....                         | 1  |
| 1.2 Perustoimeentulotuki.....   | 2  |
| 1.3 Täydentävä toimeentulotuki .....  | 2  |
| 1.4 Ehkäisevä toimeentulotuki .....   | 3  |
| 1.4 Toimeentulotuen hakeminen .....   | 4  |
| 1.5 Kiireellinen toimeentulotuki.....   | 4  |
| 1.6 Asiakkaan oikeus henkilökohtaiseen keskusteluun toimeentulotukiasiassa .....        | 5  |
| 1.7 Toimeentulotuen takaisinperintä.....  | 5  |
| 1.8 Muutoksen haku.....   | 5  |
| Itseoikaisu .....   | 5  |
| Oikaisuvaatimus .....   | 6  |
| 2 ERITYISISTÄ TARPEISTA TAI OLOSUHTEISTA AIHEUTUVAT MENOT .....                         | 6  |
| 2.1 Kohtuulliset asumismenot.....   | 6  |
| 2.2 Vuokra- ja sähkölaskurästit .....   | 6  |
| 2.3 Vuokravakuus ja muuttokustannukset.....   | 6  |
| 2.4 Palveluasuminen.....  | 6  |
| 2.5 Lasten tarvikkeet .....   | 7  |
| 2.6 Harrastusmenot.....   | 7  |
| 2.7 Vaatehankinnat .....  | 8  |
| 2.8 Kodin irtaimisto .....  | 8  |
| 2.10 Opiskelusta aiheutuvat kulut.....  | 9  |
| 2.10 Työssäkäynnistä aiheutuneet menot ja työllistymistä edistävät kustannukset.....    | 9  |
| 2.11 Vangit ja vankilasta vapautuvat.....   | 9  |
| 2.12 Kansainväliset tilanteet .....   | 10 |
| 2.14 Edunvalvontapalkkio ja maistraatin tilintarkastusmaksu.....                        | 11 |
| 2.15 Hautausmenot.....  | 11 |
| 2.16 Muut menot.....  | 12 |

# TÄYDENTÄVÄN JA EHKÄISEVÄN TOIMEENTULOTUEN SÄÄNNÖKSET JA SOVELTAMISOHJEEN TARKOITUS

Soveltamisohjeiden tarkoituksena on ensisijaisesti tiedottaa hyvinvointialueen asukkaita ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen ratkaisuperusteista ja toisekseen ohjeistaa hyvinvointialueen työntekijöitä ehkäisevän ja täydentävän toimeentulotuen päätösten teossa.

Toimeentulotuki muodostuu kolmesta osasta, jotka ovat perustoimeentulotuki, täydentävä toimeentulotuki ja ehkäisevä toimeentulotuki. Perustoimeentulotukea haetaan Kansaneläkelaitokselta (Kela). Täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea haetaan ensisijaisesti kotikunnan sosiaalipalveluiden toimipisteestä

Toimeentulotukiasian käsittelyssä on huomioitava muun muassa seuraavat säännökset muutoksineen:

Suomen perustuslaki (731/1999)

Laki toimeentulotuesta 1412/1997

Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta 815/2015

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014

Hallintolaki 434/2003

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeudesta 812/2000

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 189/2001

Laki lapsen elatuksesta 704/1975

Avoliittolaki 234/1929 muutoksineen

Laki sosiaalisesta luototuksesta 1133/2002

Laki maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisestä 1386/2010

Sosiaali- ja terveysministeriön opas toimeentulotuen soveltajille 2013:4 (ks. lakiliite, s. 181)

Kelalla on omat ohjeet etuuskäsittelijöilleen, ohjeet löytyvät Kelan verkkosivuilta, [www.kela.fi](http://www.kela.fi)

Hyvinvointialueella on mahdollisuus antaa oma soveltamisohje täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuesta. Tämä soveltamisohje on tarkoitettu selkiyttämään ja tarkentamaan hyvinvointialueen täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen perusteita, menettelytapoja ja tuen määräytymistä. Ohje ei rajoita viranhaltijoiden yksilö- ja perhekohtaista harkintaa.

## 1 TOIMEENTULOTUEN PERUSTEET JA MENETTELYTAVAT

### 1.1 Toimeentulotuen tarkoitus ja oikeus toimeentulotukeen

Toimeentulotuki on toimeentulotukilain mukaan sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen taloudellinen tuki, jonka tarkoituksena on turvata henkilön ja perheen toimeentulo ja edistää itsenäistä selviytymistä. Toimeentulotuen avulla turvataan henkilön ja perheen ihmisarvoisen elämän kannalta välttämätön toimeentulo.

Toimeentulotukea on toimeentulotukilain mukaan oikeus saada jokaisella henkilöllä, jos hän on tuen tarpeessa, eikä voi saada toimeentuloaan ansiotyöllään, yrittäjätoiminnallaan, toimeentuloa turvaavien etuuk-sien avulla, muista tuloistaan ja varoistaan, häneen nähden elatusvelvollisen henkilön huolenpidolla tai muulla tavalla. Jokaisella on velvollisuus kykynsä mukaan pitää huolta itsestään ja omasta elatuksestaan sekä siinä laajuudessa kuin avioliittolaissa, lapsen elatuksesta annetussa laissa ja muussa laissa säädetään, puolisona sekä alaikäisten lastensa ja ottolastensa elatuksesta.

Toimeentulotukihakemusta käsiteltäessä selvitetään hakijan elämäntilanne, jonka perusteella hakijaa ohjataan hakemaan toimeentulotukeen nähden ensisijaisia toimeentulon lähteitä.

Toimeentulotuen viimesijaisuuden luonteesta johtuen tuki on lähtökohtaisesti tarkoitettu avuksi henkilön ja perheen tilapäisiin taloudellisiin vaikeuksiin. Toimeentulotuen asiakkuuden pitkittyessä hyvinvointialueen sosiaalihuollon ammattihenkilö arvioi yhteistyössä asiakkaan kanssa asiakkaan tilannetta ja palvelujen tarvetta sekä tarvittaessa suunnittelee tukitoimia yhdessä asiakkaan kanssa palvelutarpeen arviointiin perustuen.

## 1.2 Perustoimeentulotuki

Perustoimeentulotuen myöntäminen ja perustoimeentulotukioikeuden arviointi siirtyivät 1.1.2017 alkaen Kansaneläkelaitokselle. Perustoimeentulotuen määrä on toimeentulotukilaisissa määriteltyjen menojen ja käytettävissä olevien tulojen erotus. Kelassa tehdään toimeentulotukilaskelma, jossa huomioidaan hakijan käytettävissä olevat tulot ja varat, joista vähennetään toimeentulotukilain perustalta määritettävät hyväksyttävät menot.

Perustoimeentulotuki muodostuu perusosasta ja muista perusmenoista. **Perusosalla katettaviin menoihin** kuuluvat ravinto- ja vaatemenot, vähäiset terveydenhuoltomenot sekä henkilökohtaisesta ja kodin puhtautudesta aiheutuvat menot, paikallisliikenteen käytöstä, sanomalehden tilauksesta, puhelimen ja tietoliikenteen käytöstä ja harrastus- ja virkistystoiminnasta aiheutuvat menot sekä muut vastaavat henkilön ja perheen jokapäiväiseen toimeentuloon kuuluvat menot.

Lisäksi **muina perusmenoina** otetaan tarpeellisen suuruusina huomioon (Laki toimeentulotuesta 7 b §):

- 1) asumismenot, muun kuin yhtiömuotoisen omistusasunnon välttämättömät hoitomenot sekä välttämättömät asuntoon muuttoon liittyvät menot
- 2) taloussähköstä aiheutuvat menot
- 3) kotivakuutusmaksu
- 4) muut kuin perusosaan sisältyvät terveydenhuoltomenot
- 5) lasten päivähoitomenot sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan menot
- 6) lapsen tapaamisesta lapsen kanssa eri taloudessa asuvalle vanhemmalle aiheutuvat menot siltä osin kuin ne perustuvat kunnan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen vahvistaman sopimukseen tai tuomioistuimen päätökseen
- 7) välttämättömän henkilötodistuksen, oleskeluasiakirjan tai matkustusasiakirjan hankintamenot.

Perustoimeentulotuen laskurin sekä muuta lisätietoa perustoimeentulotuesta ja sen myöntämisestä löydät Kelan verkkosivuilta osoitteesta [www.kela.fi/toimeentulotuki](http://www.kela.fi/toimeentulotuki) .

## 1.3 Täydentävä toimeentulotuki

Hyvinvointialueen sosiaalihuollon palveluissa käsitellään harkinnanvaraisen täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen hakemukset. Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen tarve arvioidaan vasta sen jälkeen, kun hakijalle on tehty perustoimeentulotukea koskeva laskelma ja toimeentulotukipäätös Kelassa.

Täydentävää toimeentulotukea (7 c §) myönnettäessä otetaan huomioon tarpeellisen suuruusina erityismenot, joita ovat:

- 1) muut kuin 7 b §:ssä tarkoitetut asumisesta aiheutuvat menot; sekä
- 2) henkilön tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat, toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeelliseksi harkitut menot.

Täydentävää toimeentulotukea voidaan myöntää silloin, kun hakijalla tai perheellä on toimeentulotukilaisissa tarkoitettuja erityismenoja ja pelkän perustoimeentulotuen myöntäminen ei riitä turvaamaan asiakkaan toi-

meentuloa toimeentulotukilaissa tarkoitetulla tavalla. Erityismenon tarpeellisuus arvioidaan suhteessa toimeentulotuen hakijan ja hänen perheensä olosuhteisiin ja elämäntilanteeseen. Täydentävän toimeentulotuen päätös edellyttää tapauskohtaista harkintaa, onko erityismeno henkilön tai perheen toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeellinen. Täydentävän toimeentulotukihakemuksen ratkaisua varten asiakkaan on esitettävä selvitys erityismenon tarpeellisuudesta.

Päätös täydentävästä toimeentulotuesta perustuu voimassa olevaan lainsäädäntöön ja ohjeistuksiin sekä vi-  
ranhaltijan harkintaan. Päätöksenteossa arvioidaan mm. seuraavia seikkoja:

- Hakijalla on pitkäaikainen tai toistuva toimeentulotukiasiakkuus.
- Hakijalla on erityinen elämäntilanteeseen/olosuhteisiin liittyvä tarve/meno, jonka huomioiminen katsotaan tarpeelliseksi. Tällainen erityinen tilanne voi olla esimerkiksi pitkäaikainen tai vaikea sairaus eikä perustoimeentulotuki ja muut etuudet kata kaikkia tarpeelliseksi arvioituja menoja.
- Äkillinen taloudellisen tilanteen heikkeneminen/kriisitilanne, johon hakija ei ole voinut varautua. Tällaisia ovat esim. Avioero, tulipalo, vesivahingot yms.

#### 1.4 Ehkäisevä toimeentulotuki

Ehkäisevän toimeentulotuen tarve arvioidaan vasta sen jälkeen, kun hakijalle on tehty perustoimeentulotukea koskeva laskelma ja toimeentulotukipäätös Kelassa.

Ehkäisevä toimeentulotuki on viimesijaista taloudellista tukea, jonka tavoitteena on edistää henkilön ja perheen sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista toimeentulotukiasiakkuutta. (Toimeentulotukilaki 1§ 2 mom.)

Ehkäisevää toimeentulotukea voidaan myöntää muun muassa tuen saajan aktivointia tukeviin toimenpiteisiin, asumisen turvaamiseksi, ylivelkaantumisesta tai taloudellisen tilanteen äkillisestä heikentymisestä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseksi sekä muihin tuen saajan omatoimista suoriutumista edistäviin tarkoituksiin.

Ehkäisevän toimeentulotuen myöntäminen perustuu yksilökohtaiseen harkintaan ja on suunnitelmallista sosiaalityötä. Tarvittaessa laaditaan sosiaalihuollon asiakassuunnitelma yhdessä asiakkaan kanssa.

Ehkäisevän toimeentulotukihakemuksen ratkaiseminen edellyttää sosiaalihuollon ammattihenkilön arviointia asiakkaan palvelutarpeesta ja henkilön/perheen voimavaroista sekä arviointia asiakkaan kyvystä vastata omasta/perheen elatuksesta ja huolenpidosta.

Ehkäisevää toimeentulotukea voidaan myöntää erityisiin elämäntilanteisiin, joista esimerkkeinä ovat:

- Syrjäytymisen ehkäiseminen ja omatoimisen selviytymisen edistäminen. Esimerkiksi opiskelun tai työllistymisen edistäminen tilanteessa, jossa muut ensisijaiset tukijärjestelmät eivät ole käytettävissä.
- Asumisen turvaaminen hädän ja asunnottomuuden uhatessa.
- Ylivelkaantumisesta aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseen silloin, kun tuen myöntämisen avulla saadaan velkakierre katkaistuksi, taloudellinen tilanne vakautettua, lisävelkaantuminen tai jatkuva toimeentulotuen tarve estettyä.
- Erilaisten kriisitilanteiden yhteydessä tapahtuvaan taloudellisen tilanteen äkilliseen heikentymiseen ja siitä aiheutuvien vaikeuksien lieventämiseen. Kriisitilanteet, joihin liittyy esimerkiksi lähiomaisen kuolema, vakava sairastuminen, rikoksen uhriksi joutuminen, onnettomuus tai avioero.

Ehkäisevän toimeentulotuen päätökset perustuvat voimassa olevaan lainsäädäntöön ja ohjeistuksiin sekä vi-  
ranhaltijan harkintaan.

## 1.4 Toimeentulotuen hakeminen

Perustoimeentulotukea haetaan Kansaneläkelaitokselta (Kela). Toimeentulotukea voi hakea Kelan sähköisessä asiointipalvelussa, paperisella hakemuslomakkeella, soittamalla Kelan palvelunumeroon tai asioimalla Kelan toimistossa. Lisätietoja perustoimeentulotuen hakemista saa Kelan verkkosivuilta osoitteesta [www.kela.fi/toimeentulotuki-nain-haet](http://www.kela.fi/toimeentulotuki-nain-haet) tai soittamalla Kelan toimeentulotuen asiakaspalveluun p. 020 692 207.

Täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea voi hakea jo Kelalle tehtävän perustoimeentulotukihakemuksen yhteydessä, jolloin Kela välittää hakijan pyynnöstä hakemuksen sosiaalitoimeen. Lisäksi täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea voi hakea suoraan hyvinvointialueen sosiaalihuollon palveluista. Toimeentulotukea haetaan hakemuslomakkeella, joka löytyy Lapin Hyvinvointialueen verkkosivuilta sekä hakijan kotikunnan sosiaalipalveluiden toimipisteestä. Täydentävän ja/tai ehkäisevän toimeentulotuen hakemus toimitetaan hakijan asuin- tai oleskelu kunnan sosiaalipalveluiden toimipisteeseen.

Pääsääntöisesti hakijan ehkäisevän tai täydentävän toimeentulotuen tarve arvioidaan vasta sen jälkeen, kun hakijalle on ensin tehty Kelassa päätös perustoimeentulotuesta. Kiireellisissä tapauksissa toimeentulotuen tarpeen arvio voidaan tehdä ilman, että hakijalle on tehty Kelan perustoimeentulotuen päätös.

Hakemus käsitellään seitsemän arkipäivän kuluessa hakemuksen saapumisesta sosiaalitoimistoon. Mikäli hakemus on puutteellinen, lähetetään asiakkaalle kirjallinen lisäselvityspyyntö tai asiakas voidaan kutsua varatulle ajalle selvittämään tilannetta.

## 1.5 Kiireellinen toimeentulotuki

Toimeentulotukihakemus käsitellään siten, että hakijan tai perheen oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon ei vaarannu. Toimeentulotukihakemusta käsittelevä toimihenkilö tai viranhaltija harkitsee tapauskohtaisesti asian kiireellisyyden.

Perustoimeentulotukea haetaan Kelasta. Jos perustoimeentulotuen hakemusta ei vielä ole tehty, ohjataan hakijaa tekemään hakemus Kelalle ja ohjataan hakijaa pyytämään Kelaa käsittelemään perustoimeentulotukea koskeva hakemus kiireellisenä. Kiireellisen ja välttämättömän avun turvaamiseksi kunta voi myöntää ehkäisevää toimeentulotukea ilman, että hakija on saanut hakemusta koskevalle ajalle tehdyn päätöksen perustoimeentulotuesta.

Kiireellistä täydentävää toimeentulotukea haetaan hyvinvointialueelta ensisijaisesti sen kunnan sosiaalipalveluiden toimipisteestä, jonka alueella hakija tai perhe oleskelee hakemusta tehtäessä. Kiireellinen päätöksenteko edellyttää asiakkaan joutumista tilanteeseen, joka on äkillinen ja ennalta arvaamaton ja johon henkilö ei ole kohtuudella voinut varautua. Toimeentulotukihakemusta käsittelevä viranhaltija harkitsee tapauskohtaisesti asian kiireellisyyden. Äkillinen ja ennalta arvaamaton tilanne voi olla esimerkiksi taloudellinen, terveydellinen tai sosiaalinen kriisitilanne muun muassa väkivallan tai rikoksen uhriksi joutuminen, erotilanne tai toimeenpanokelpoisen häätöpäätöksen saaminen. Rahattomuus sinänsä ei ole peruste saada toimeentulotukea kiireellisenä.

Kiireellisessä tapauksessa päätös toimeentulotuesta tehdään käytettävissä olevien tietojen perusteella samana tai viimeistään seuraavana arkipäivänä hakemuksen saapumisesta. Päätös voidaan tehdä osa päätöksenä eli hakemuksen kiireellisen osuuden osalta oma päätös ja erillinen päätös niistä hakijan menoista, jotka eivät ole kiireellisiä tai jotka vaativat lisäselvittelyä. Muussa kuin kiireellisessä tapauksessa päätös toimeentulotuesta on tehtävä viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä hakemuksen saapumisesta.

Kiireellisenä ehkäisevänä toimeentulotukena voidaan sosiaalihuollon ammattihenkilön harkintaan perustuen myöntää esimerkiksi välttämättömät lääkkeet tai turvataan henkilön tai perheen välttämätön kiireellinen majoitus.

Päätös kiireellisestä toimeentulotuen myöntämisestä laitetaan viivytyksettä täytäntöön.

## 1.6 Asiakkaan oikeus henkilökohtaiseen keskusteluun toimeentulotukiasiassa

Toimeentulotukiasiakkaalle tulee järjestää toimeentulotukilain 14e§:n mukaisesti mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti hyvinvointialueen sosiaalityöntekijän tai sosionomin taikka perustoimeentulotuen myöntämisen osalta Kansaneläkelaitoksen toimihenkilön kanssa viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä sen jälkeen, kun asiakas on tätä pyytänyt sosiaalitoimelta tai perustoimeentulotukeen liittyvän asian osalta Kansaneläkelaitokselta. Henkilökohtainen keskustelu toimeentulotukiasiassa voidaan käydä puhelimitse tai varattulla ajalla.

Kun sosiaalitoimi tai Kansaneläkelaitos käsittelee toimeentulotukea koskevaa asiaa, sen tulee tiedottaa toimeentulotukiasiakkaalle edellä mainitusta oikeudesta henkilökohtaiseen keskusteluun ja tarvittaessa neuvoa asiakasta tämän oikeuden käyttämisessä.

Asiakasta ohjataan toimeentulotuen henkilökohtaisen keskustelun tarpeen osalta ensisijaisesti ottamaan yhteyttä nimettyyn sosiaalihuollon omatyöntekijään. Mikäli asiakkaalla ei ole nimettyä omatyöntekijää voi asiakas tehdä ajanvarauspyynnön henkilökohtaiseen keskusteluun sosiaalihuollon ammattihenkilön kanssa kirjallisesti toimeentulotukihakemuksessa tai olemalla yhteydessä asuin-/oleskelukuntansa sosiaalipalveluiden toimipisteeseen.

## 1.7 Toimeentulotuen takaisinperintä

Toimeentulotuki tai osa siitä voidaan periä takaisin (Toimeentulotukilaki 20-21§). Takaisinperintä on mahdollista vain, jos siitä on päätetty toimeentulotukipäätöstä tehdessä. Perintäpäätös voidaan tehdä jälkikäteen vain tilanteissa, joissa asiakas on tarkoituksenmukaisesti antanut erehdyttäviä tietoja.

Perintä voidaan tehdä tulossa olevaa etuutta vastaan, jolloin etuudesta peritään toimeentulotukena myönnetty osuus suoraan sosiaalitoimeen. Mikäli hakijalla on kiinteää varallisuutta, mutta se ei ole tosiasiallisesti hänen käytettävissään hakuhetkellä, toimeentulotukea myönnetään pääsääntöisesti perinnällä tätä varallisuutta vastaan, mikäli se katsotaan kohtuulliseksi. (Toimeentulotukilaki 21 § ja 23 §.)

Toimeentulotukilain 21 §:n 2 momentin mukaan korvausvelvollisen vakinaista asuntoa, tarpeellista asuinirtaimistoa ja tarpeellisia työvälineitä ei kuitenkaan voida hänen elinaikanaan pakkotoimin myydä tai muutoin käyttää toimeentulotuen takaisinperimiseen.

Perintäpäätös saa lainvoiman vasta hallinto-oikeuden päätöksellä, jota on haettava viimeistään kolmen vuoden kuluessa tuen myöntämisestä. Toimeentulotuen myöntämisen yhteydessä tehty perintä varallisuudesta on luonteeltaan asian valmistelua eikä siitä ole valitusoikeutta.

## 1.8 Muutoksen haku

### Itseoikaisu

Asiakkaan huomaama virhe voidaan korjata itseoikaisuna, jos päätös on perustunut lasku- tai kirjoitusvirheeseen tai asiakkaan tilanne on muuttunut.

## Oikaisuvaatimus

Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen Lapin Hyvinvointialueen asia vielä kesken, onko viranhaltija vai aluehallituksen yksilöasioiden jaostolle kolmenkymmenen (30) päivän kuluessa saatuaan tiedon päätöksestä. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä, kun päätös on annettu postin kuljetettavaksi. Määräaika laskettaessa ei tiedoksisaantipäivää lueta määräaikaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti. Päätös, johon muutosta haetaan, on liitettävä oikaisuvaatimukseen.

## 2 ERITYISISTÄ TARPEISTA TAI OLOSUHTEISTA AIHEUTUVAT MENOT

### 2.1 Kohtuulliset asumismenot

Täydentävää toimeentulotukea ei pääsääntöisesti myönnetä Kelan määrittämän normin ylittäviin asumismenoihin. Hakijaa tuetaan ensisijaisesti halvemmän asunnon hakemisessa. Mikäli henkilöllä on joku erityinen syy tai tarve asua kohtuullisia kustannuksia kalliimmassa asunnossa, esimerkiksi vaikeus saada asuntoa, voidaan sosiaalipalveluista tehdä Kelalle lausunto asumiskustannusten huomioimiseksi täysimääräisinä perustoimeentulotuen laskelmassa. Kela päättää miten he ottavat lausunnon huomioon ja huomioivatko he normin ylittävät asumismenot lausunnon mukaisesti.

### 2.2 Vuokra- ja sähkölaskurästit

Ensisijainen keino on, että asiakas sopii vuokranantajan/sähkön toimittajan kanssa maksusuunnitelmasta rästit hoitamiseksi.

Mikäli toimeentulotukea haetaan toistuvasti, on syytä keskustella palvelutarvearviosta ja selvitettävä välitystiliasiakkuuden mahdollisuutta sekä arvioitava mahdollinen edunvalvonnan tarve.

### 2.3 Vuokravakuus ja muuttokustannukset

Toimeentulotuki on viimesijainen etuus ja ensisijaisesti asiakas itse vastaa vuokravakuudesta ja muuttokustannuksista. Mikäli on tarve toimeentulotuella haetaan tukea perustoimeentulotuen hakemuksella etukäteen Kelalta, ennen vuokrasopimuksen allekirjoittamista.

Poikkeuksellisissa tilanteissa voi tuen tarve vuokravakuuteen ja/tai muuttokustannuksiin tulla käsiteltäväksi myös täydentävänä toimeentulotukena, tällöin asian käsitellään hakijan lähtökunnan sosiaalipalveluissa. Tällaisessa poikkeuksellisessa tilanteessa vuokravakuus annetaan ensisijaisesti maksusitoumuksena. Päätökseen vuokravakuudesta sisältyy perintäehto. Asiakaan tulotilanne ja toimeentulotukioikeus tarkistetaan, mikäli hyvinvointialue joutuu maksamaan vakuuden asiakkaan vuokrasopimuksen päättyessä. Maksettu vuokravakuus voidaan laskuttaa asiakkaalta takaisin, mikäli se on kohtuullista hänen silloiseen elämän- ja taloudelliseen tilanteeseen nähden.

### 2.4 Palveluasuminen

Mikäli hakija hakee toimeentulotukea palveluasumisesta aiheutuviin kustannuksiin, ohjataan hakijaa ensin ottamaan yhteyttä asiakasmaksun laskuttajaan maksun alentamiseksi tai poistamiseksi. Maksun alentaminen tai perimättä jättäminen on ensisijainen toimeentulotuen myöntämiseen nähden.

Palveluasumisen ateriapalvelumaksut otetaan toimeentulotukilaskelmaan huomioon täydentävän toimeentulotuen menona perusosan ravintomenon (ravintomenon osuus on perusosasta 49 %) ylittävältä osalta.



Tehostetussa palveluasumisessa oleville asukkaille ei säännöllistä toimeentulotuen tarvetta synny esimerkiksi ravintomenojen ja tukipalvelujen osalta. Asiaksmaksua määritettäessä on otettu huomioon, että asukkaalle jää riittävät käyttövarat.

Tehostetun palveluasumisen asiakasmaksut ovat muuttuneet siten, että kunta voi periä asiakkaalta maksun, joka saa olla yhden henkilön taloudessa enintään 85% nettokuukausituloista. Maksupäätöstä tehtäessä huomioidaan, että asiakkaan omaan käyttöön tulee jäädä käyttövara, joka on tehostetussa palveluasumisessa vähintään 167/kk sekä laitoshoidossa vähintään 112/kk. Tehostetussa palveluasumisessa asukailta ei peritä enää 1.7.2021 alkaen erillistä ateria- tai tukipalvelumaksua, vaan ne sisältyvät jatkossa asiakasmaksuun. Tämä koskee myös ympärivuorokautista mielenterveys- ja päihdepalvelujatuottavia yksiköitä.

## 2.5 Lasten tarvikkeet

Lasten tarvikkeet sisältyvät pääsääntöisesti perustoimeentulotuessa huomioitavaan perusosaan. Hakijan olosuhteiden ja elämäntilanteen arvioinnin jälkeen, voidaan sosiaalihuollon ammattihenkilön arvion ja harkinnan mukaan, tarvittaessa ottaa täydentävänä toimeentulotukimenona huomioon hankittujen tarvikkeiden ostohinta. Asiakkaita ohjataan hankkimaan tarvikkeet käytettyinä hyödyntäen kirpputorien tarjontaa sekä yksityishenkilöiden välistä kaupankäyntiä. Myös yksityishenkilöiltä tehdyistä ostoista tulee olla asianmukainen maksutosite/tilisiirto.

Voidaan myöntää enintään:

- Lastenvaunuihin 150e
- Lastenrattaisiin 90e
- Yhdistelmävaunuihin 200e
- Lasten sänkyyn patjoineen 80e
- Muut mahdolliset välttämättömät tarvikkeet enintään 100e
- Tavanomaiset harrastevälineet (esim. sukset, luistimet, polkupyörä) enintään 110 e/lapsi

## 2.6 Harrastusmenot

Harrastemenot kuuluvat lähtökohtaisesti perustoimeentulotuen perusosalla katettaviin menoihin. Hakijan ja hänen perheensä olosuhteisiin ja elämäntilanteeseen liittyvin erityisin perustein esimerkiksi silloin, kun perhe on saanut pitkäaikaisesti perustoimeentulotukea, lapsen harrastusmenoja voidaan ottaa harkinnan mukaan huomioon toimeentulotukilaskelmaan kuitenkin enintään 100 euroa/vuosi/alle kouluikäinen lapsi ja enintään 400e/vuosi/kouluikäinen lapsi. Lapsen harrastusmenoista on aina esitettävä asianmukaiset maksutositteet.

Lasten harrastusten osalta perheitä ohjataan ensisijaisesti käyttämään tarjolla olevia maksuttomia harrastusmahdollisuuksia. Harrastuksista voi seuroilta hakea maksualennusta. Lasta kohden tuetaan enintään yhtä maksullista harrastusta.

Poikkeuksellisesti aikuisten harrastustoimintaan voi myöntää tukea osana pitkäaikaistyöttömän, päihde- tai mielenterveyskuntoutujan kuntoutumista, mikäli sosiaalihuollon ammattilainen on arvioinut sen edistävän asiakkaan kuntoutumista ja elämänhallintaa. Aikuisten harrastustoiminnan tuen lähtökohta on tukea harrastuksen aloittamisvaihetta, ei pysyvästi. Tukea voidaan myöntää enintään 300 euroa vuodessa.

Myös aikuisten liikuntaharrastusten tukemisessa tulee huomioida mahdollisuudet hyödyntää tarjolla olevia maksuttomia liikuntamahdollisuuksia. Aikuisten harrastusmenojen päätöksen tulee perustua suunnitelmalliseen työskentelyyn.

## 2.7 Vaatehankinnat

Vaatemenot kuuluvat toimeentulotuen perusosalla katettaviin menoihin. Tavanomaista suurempia vaatemenoja voidaan harkinnan mukaan ottaa toimeentulotukimenona huomioon esimerkiksi vamman tai sairauden vuoksi tai muissa erityistilanteissa hakijan olosuhteet ja elämäntilanne huomioiden.

Asiakkaille/perheille, jotka ovat olleet pitkään Kelan toimeentulotukiasiakkuudessa voidaan harkintaa käyttäen myöntää täydentävää toimeentulotukea vaatteisiin ja kenkiin enintään 100 euroa vuodessa.

Romanihameeseen voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea 550 euroa kahden vuoden välein. Hakijan tulee yksilöidä hameen hankintakustannus ja paikka mistä hame ostetaan. Muut romanikulttuuriin kuuluvat vaatehankinnat sisältyvät perusosaan. Edellytyksenä on, että hakija on asunut Lapin hyvinvointialueella vähintään 12kk. Jos hakija on muuttanut toisen hyvinvointialueen alueelta, tarkistetaan lähtökunnasta, milloin hameeseen on edellisen kerran toimeentulotukea mahdollisesti myönnetty. Terveydellisiin syihin perustuen hameen korjaus ja/tai kevennyskustannukset voidaan yksilökohtaisen harkintaan ja arviointiin perustuen korvata.

Lähimaisen (vanhempi, lapsi, sisar ja isovanhempi) hautajaisiin, voidaan täydentävän toimeentulotuen menoina hyväksyä hautajaisvaatehankintoihin enintään 60 euroa / henkilö.

## 2.8 Kodin irtaimisto

Kodin irtaimistohankintoihin voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea hakijalle, jonka olosuhteet huomioon ottaen se on välttämätöntä, esimerkiksi pitkän laitospaikan tai asunnottomuuden jälkeen.

Parisuhteen päättyessä välttämätön perusvarustus katsotaan saatavan yhteisestä kodista. Kotoa itsenäistyvän nuoren ensiasuntoon ei myönnetä täydentävää toimeentulotukea, ellei sitä arvioida nuoren kodinolosuhteiden vuoksi erityisen perustelluksi. Jälkihuoltonuorten kohdalla ensiasunnon perusvarustus maksetaan ensisijaisesti nuoren itsenäistymisaroista.

Hakijan tulee toimittaa kustannusarvio kodinhankinnoista, joihin toimeentulotukea haetaan. Kodin välttämättömän irtaimisto ohjataan pääsääntöisesti hankkimaan käytettynä hyödyntäen kirpputorien tarjontaa ja yksityishenkilöiden välistä kaupankäyntiä. Myös yksityishenkilöiltä tehdyistä ostoista tulee olla asianmukainen maksutosite/tilisiirto.

Toimeentulotuessa voidaan harkinnan mukaan ottaa huomioon kodin välttämättömän irtaimiston hankinta menoina enintään 300e / yhden hengen talous, lisähenkilöt 60e/hlö. Lähtökohtaisesti välttämätöntä kodinirtaimistoa ovat sänky, pöytä ja tuolit sekä ruokailuvälineet.

Pyykinpesukoneen ostoon voidaan myöntää sosiaalihuollon ammattihenkilön erityiseen harkintaan perustuen enintään 400 euroa. Esimerkiksi silloin, jos taloyhtiössä ei ole pesutupaa, perheessä on useita lapsia tai asiakkaan terveydentila edellyttää omaa pesukonetta. Tiskikoneen ostoon voidaan myöntää tukea vain lääkärinlausuntoa vastaan (terveydelliset syyt). Pölynimuriin enintään 80 euroa ja mikroaaltouuniin enintään 65 euroa.

Huonekalu- ja kodinkonehankintoihin liittyvissä asioissa voidaan tehdä kotikäynti asiakkaan asunnon varustetason ja avustuksen tarpeen arvioimiseksi, mikäli sosiaalihuollon ammattihenkilö arvioi sen tarpeelliseksi.

## 2.10 Opiskelusta aiheutuvat kulut

Opiskelusta aiheutuvat kustannukset katetaan pääosin opintotuella, joka on opiskelijan ensisijainen toimeentulojärjestelmä (opintotukilaki 65/1994). Alle 20 -vuotiaiden opiskelijoiden kohdalla tarkistetaan myös vanhempien taloudellinen tilanne ja heidän kykynsä tukea opiskelijaa.

Yli 18-vuotiaan opiskelijan opinnoista (pois lukien oppivelvollisuuden mukaiset opinnot) aiheutuvia kuluja (oppikirjat, työvälaineet, työvaatetus, tutkintomaksu) voidaan ottaa toimeentulotukimenona erityisperustein huomioon. Pääsääntöisesti tukea voidaan myöntää ensimmäistä tutkintoa suorittavan hakijan opiskelukulutuksiin. Perusteena voi olla henkilön/perheen pitkäaikainen toimeentulotuki-asiakkuus. Mikäli opiskeluun liittyy kustannuksia tulee niistä esittää oppilaitoksen todistus siitä, että kyseinen hankinta on välttämätön opintojen suorittamiseksi.

Hakijoiden tulee selvittää myöntääkö koulu stipendejä tai muuta vastaava tukea opiskelijoilleen. Lisää tietoa saa ottamalla yhteyttä koulun kuraattoriin.

Yhteishakuveloitettujen pääsykokeista aiheutuvat kohtuulliset kulut (pääsykoemaksut sekä matkustuskulut edullisimman vaihtoehdon mukaisesti) voidaan erityisperustein huomioida täydentävänä toimeentulotukena.

## 2.10 Työssäkäynnistä aiheutuneet menot ja työllistymistä edistävät kustannukset

Työmatkakulut ja muut työssäkäynnistä aiheutuvat menot sekä työllistymistä edistävät kustannukset voidaan erityisen painavasta syystä huomioida täydentävän toimeentulotuen laskelmassa ansiotuloa vähentävästi, sillä työmatkakulut ovat verotuksessa vähennettäviä.

Työmatkakulut otetaan huomioon edullisimman matkustustavan mukaan. Oman auton käyttämisestä aiheutuvat menot otetaan huomioon ainoastaan perustellusta syystä (esim. oman auton välttämättömyys työtehtävien hoitamisessa, puuttuvat tai soveltumattomat liikenneyhteydet, sairaus/vamma). Oman auton käytöstä aiheutuvat menot huomioidaan enintään saman suuruisena, kuin mitä Kela käyttää korvatessaan oman auton käytöstä aiheutuvia kustannuksia.

Työssäkäynnistä aiheutuvia muita kuluja voivat olla mm. työvaatteet tai -kengät. Niitä voidaan huomioida harkintaan perustuen, kuitenkin enintään 100€.

Työhaastattelumatkoihin toiselle paikkakunnalle voidaan avustaa, mikäli muulla tavalla ei avustusta ole saatavilla (esim. TE-toimisto, työnantaja) ja se on välttämätöntä haastatteluun pääsemiseksi. Mahdollisuus etähaastatteluun selvitettävä. Asiakkaan tulee esittää kirjallinen todistus työpaikkaa haastattelusta ja selvitys siitä, että on hakenut liikkuvuusavustusta ennakoon. Tukea myönnetään ensisijaisesti takaisinperinnällä.

## 2.11 Vangit ja vankilasta vapautuvat

Vankeuslain (767/2005) ja tutkintavankeuslain (768/2005) mukainen ylläpito on toimeentulotukeen nähden vangin ensisijainen toimeentulojärjestelmä. Toimeentulotukilaissa ei ole määritelty erikseen vankeusvankien tai tutkintavankien asemaa toimeentulotuen saajina. Toimeentulotuen myöntäminen vangeille ja tuen määrä on siten arvioitava aina tapauskohtaisesti saadun selvityksen perusteella.

Asiassa on otettava huomioon, että vankeusvagin ja tutkintavagin vankeudessa saama majoitus ja muu perusylläpito kattavat suurilta osin perusmenot, jotka toimeentulotuki muutoin kattaa. Vagin tulona huomioidaan vankilasta saatava palkka, toimintakorvaus ja vangin varat sekä yksityiset tilillepanot.

Vankeuslain (767/2005) mukaan vanki saa tarvittavan vaatetuksen ja terveydenhuollon ym. tarpeellisen ylläpidon valtion varoista, joten vankilassa olevalle ei toimeentulotukea näihin menoihin myönnetä. Vaikka avovankilassa olevia kehoitetaan käyttämään omia vaatteitaan, on vankeinhoitolaitos velvollinen vaatettamaan myös avolaitosvangin, jos hänellä ei ole omia vaatteita. Vaatehankintoihin avovankilassa ei myönnetä toimeentulotukea ollenkaan.

Pitkän vankeusrangaistuksen loppuvaiheen kotiutumista varten voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea välttämättömään vaatetukseen, jos vangilla ei ole asiallisia siviilivaatteita.

Perhetapaamisten kohtuullisiin matkakustannuksiin voidaan sosiaalihuollon ammattihenkilön harkinnan mukaan myöntää tukea lapsiperheelle.

## 2.12 Kansainväliset tilanteet

Maahanmuuttajaa on pyydetty esittämään jokin asiakirja, kuten passi, viisumi tai oleskelulupakortti, mistä käy ilmi maassaolon tarkoitus. Viisumi myönnetään lyhyttä, enintään kolmen kuukautta kestävä, tilapäistä vierailua varten. Alle kolmen kuukauden vierailu on verrattavissa turistina oloon, eikä oikeuta toimeentulotukeen.

Oleskelulupakorttiin on merkitty luvan peruste: A = jatkuva oleskelulupa, B = tilapäinen oleskelulupa, P = pysyvä oleskelulupa, P-EU tai P-EY = pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupa. Toimeentulotukea voidaan myöntää maahanmuuttajalle, jolla on status P tai A sekä kotikuntamerkintä. Kotikuntamerkintää eivät voi saada turvapaikanhakijat eivätkä turistit. Kotikuntamerkinnän antaa maistraatti ja sen voi tarkistaa väestötietojärjestelmästä.

Opiskelijoille, joille on myönnetty oleskelulupa B, ei myönnetä toimeentulotukea, koska heillä pitää olla rahaa elämiseen tai työsopimus itsensä elättämistä varten tai molemmat, ennen maahan tuloa. Jos opiskelija kuitenkin hakee toimeentulotukea, tulee siitä ilmoittaa poliisin lupakansliaan.

EU-kansalaisille, jotka ovat olleet maassa alle kolme kuukautta, ei voida myöntää toimeentulotukea. Toisessa EU-valtiossa yli kolme kuukautta kestävä oleskelun edellytyksenä on, että henkilön toimeentulo on turvattu. Hänellä pitää olla riittävät varat ja sairausvakuutus, jotta hänen ei tarvitse oleskeluaikanaan turvautua vastaanottavan jäsenvaltion sosiaaliturvajärjestelmään. Kun oleskelu on kestänyt yli kolme kuukautta, voidaan toimeentulotukea myöntää vain harkinnanvaraisesti ja lyhytaikaisesti.

Turistille ei myönnetä toimeentulotukea. Jos toimeentulotukea hakevalla maahanmuuttajalla on passissa status B, asiassa otetaan yhteyttä maahanmuuttovirastoon.

Turvapaikanhakijoilla ja tilapäistä suojelua hakevilla ja saavilla on oikeus asua vastaanottokeskuksessa ja saada vastaanottokeskuksen järjestämiä palveluita. Heillä ei pääsääntöisesti ole oikeutta toimeentulotukeen.

Välttämättömän passin ja oleskeluluvan kustannuksia ei huomioida täydentävänä toimeentulotukena vaan kyseisiä menoja voi hakea Kelan perustoimeentulotukena.

Kansalaisuushakemuksesta aiheutuvat menot ovat toimeentulotuessa huomioitavia vain erityisperustein. KHO:n antaman päätöksen mukaan asiakkaan tulee antaa erillinen selvitys siitä, miten Suomen kansalaisuuden saaminen edistää hänen tai hänen perheensä mahdollisuuksia pitää huolta elannostaan. Jos perustelut ovat riittävät, voidaan kulut myöntää täydentävänä toimeentulotukena kuittia vastaan (KHO 22.8.2001/1903).

## 2.14 Edunvalvontapalkkio ja maistraatin tilintarkastusmaksu

Edunvalvonnasta peritään varallisuuden mukaan määräytyvä edunvalvontapalkkio. Edunvalvontapalkkio ja maistraatin tilintarkastusmaksu huomioidaan täydentävässä toimeentulotuessa menona laskun erääntymiskuukaudelle. Mikäli edunvalvoja on yksityishenkilö, hyväksytään menona korkeintaan julkisen edunvalvojan käyttämät palkkiot ja tilintarkastusmaksu. Oikeusministeriön ohjeistuksen (OM 12/33/2009) mukaan edunvalvontapalkkio tulee periä kerran vuodessa joulukuussa.

Jos asumispalvelussa olevan hakijan edunvalvontapalkkio ja tilintarkastusmaksu on jo huomioitu menona asiakasmaksussa, niin silloin kuluja ei enää toimeentulotukilaskelmassa huomioida. Edunvalvonnan tulee huolehtia asiakkaan menoista asiakkaan maksukyvyn mukaan ja tulot tulee käyttää ensisijaisesti asiakkaan välttämättömiin menoihin, eikä niihin ole perusteltua hakea toimeentulotukea tilanteessa, jossa samat kustannukset on jo kertaalleen huomioitu menona arvioitaessa asiakasmaksun suuruutta.

## 2.15 Hautausmenot

Täydentävää toimeentulotukea voidaan myöntää varattoman vainajan välttämättömiin ja kohtuullisiin hautauskuluihin, ellei lähiomaisia tai hautausta avusteta muuta kautta (esim. liittojen, järjestöjen avustukset tai mahdolliset adressit). Toimeentulotukea voidaan myöntää myös kuolinpesän varallisuuden ja hautauskustannusten erotukseen, mikäli varallisuus ei täysin kata välttämättömiä hautauskuluja.

Täydentävää toimeentulotukea, varattoman vainajan hautauskuluihin, myönnetään hakemukseen perustuen ja pääsääntöisesti jälkikäteen, esitettyjen laskujen/tositteiden perusteella. Joissakin tapauksissa täydentävän toimeentulotuen maksusitoumus hautauskustannuksiin voidaan myöntää etukäteen. Mikäli vainajan varallisuudesta ei saada riittävää selvitystä tai kuolinpesään on odotettavissa varoja, joilla hautauskustannukset olisivat katettavissa, tehdään täydentävä toimeentulotukipäätös takaisinperintäpäätöksenä. Tällöin myönnetty toimeentulotuki peritään takaisin kuolinpesän varoista (sosiaalitoimi toimittaa hallinto-oikeudelle hakemuksen toimeentulotuen takaisinperintää varten).

Vainajan varattomuus todetaan esitetyistä veroilmoituksesta, kuolinhetken tiliotteesta, perustoimeentulotuen päätöksestä (mikäli sellainen on annettu), perukirjasta (mikäli perukirja on jo laadittu) ja muista selvaisista saatavilla olevista selvityksistä, joista voidaan arvioida kuolinpesän tosiasialliset, hautaukseen käytävissä olevat varat. Kuolinpäivän tilin saldo sekä kuolinpäivän jälkeen mahdollisesti tilille saapuneet maksut huomioidaan toimeentulotukilaskelmassa tuloina/käytettävissä olevina varoina, jotka ohjataan varaamaan ensisijaisesti välttämättömiin hautauskuluihin. Mikäli vainaja on ollut avioliitossa/rekisteröidyssä parisuhteessa, huomioidaan laskelmassa myös puolison varallisuus.

Kaiken kaikkiaan välttämättöminä hautauskuluina ja välttämättöminä seurakunnan maksuina hyväksytään yhteensä enintään 1500 euroa.

Välttämättöminä hautauskuluina ja seurakunnan maksuina huomioon otettavia menoja ovat: asianmukaisesti sisustettu arkku, vainajan asianmukainen vaatetus, vainajan arkkuun laittaminen, aidosta kukista valmistettu kukka-asetelma, välttämätön kuljetus, krematorion tuhkausmaksu, haudan avaus ja peitto, hautasija ja kunnostusmaksu, mahdollinen kiven siirtoon liittyvä maksu.

Vainajien sairaalalaskuja, kuten ei muitakaan laskuja, makseta toimeentulotukena, sillä ne jäävät kuolinpesälle. Vainajan varat tulee ensisijaisesti käyttää hautaukseen. Hautauskustannuksiin myönnetty toimeentulotuki ohjataan maksamattomiin laskuihin siten, että kohtuulliseksi ja tarpeelliseksi harkittu osa seurakunnan laskusta ohjataan seurakunnan laskuun ja kohtuulliseksi ja tarpeelliseksi harkittu osa hautaustoimiston

laskusta ohjataan hautaustoimiston laskuun. Toimeentulotuki ei yleensä kata kaikkia hautauskuluja. Toimeentulotuessa huomioimattomat kulut esim. hautaus-, muistokivi- ja muistotilaisuuden järjestämisen kulut jäävät kuolinpesän maksettaviksi.

Hakijaa ohjataan selvittämään mahdollisuus hakea ja saada seurakunnalta tuhkausavustusta. Myönnetty tuhkausavustus huomioidaan tulona toimeentulotukilaskelmalla.

Lähiomaisen (isän, äidin, lapsen, sisaren, veljen tai puolison, huoltajana toimineen isovanhemman) kuoltua voidaan myöntää hautajaiskukkavihkoon enintään 40e.

## 2.16 Muut menot

Mikäli asiakas hakee toimeentulotukea joihinkin muihin erityismenoihin, pyydetään hakijaa esittämään selvitys erityismenon tarpeellisuudesta. Sosiaalihuollon ammattihenkilö arvioi esitetyn erityismenon tarpeellisuutta tapauskohtaisesti suhteessa toimeentulotuen hakijan olosuhteisiin ja elämäntilanteeseen.

Sosiaalihuollon ammattihenkilö voi toimeentulotukipäätöksessä ottaa hakijan toimeentulotukimenona huomioon hakemuksessa esitetyn ja palvelutarpeen arviointiin perustuvan hakijan tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvan henkilön ja/tai perheen toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeelliseksi harkitun menon.